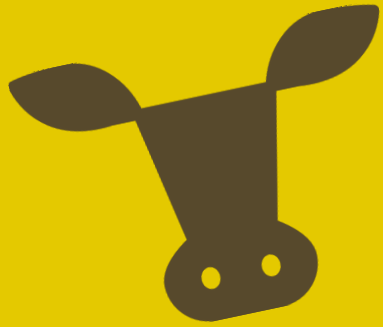

Productief Kruidenrijk Grasland

Vluchtige modetrend ...
of blij dat je het kent?

Toelichting GRASDAG BOCHOLT september 2025
An Schellekens an.schellekens@provincieantwerpen.be

**HERBgrass: Optimalisatie van productief
kruidenrijk grasland naar droogteresistentie,
pollinatieservice en voederwaarde**

met steun van:

Inhoud

- **Wat** is productief kruidenrijk grasland?
- **Waarom** productief kruidenrijk grasland?
- Welke **soorten** en mengsels
- Wat hebben we **al geleerd**
- **Tips**
- Wat wil jij (nog) weten vooraleer je het **probeert**?

Wat is productief kruidenrijk grasland?

- Productief
 - Bemest grasland
 - Veredelde soorten
 - Maai- grasbeheer in functie opbrengst/kwaliteit
 - Meerjarig
- 3 componenten
 - Grassen
 - Vlinderbloemigen
 - Kruiden

1. Beter bestand tegen droogte

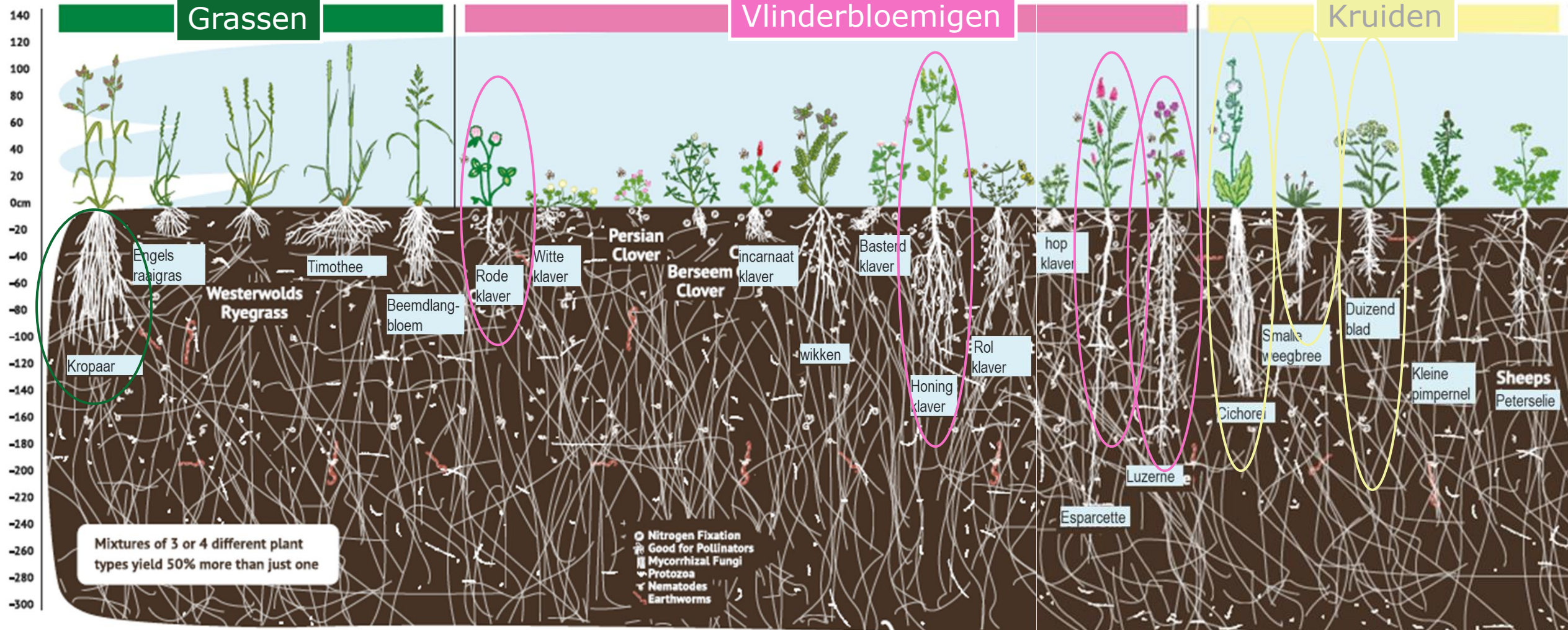
Rietzwenkgras

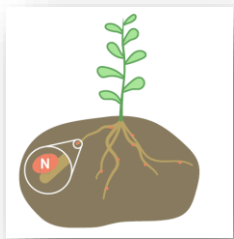
Grassen

Vlinderbloemigen

Kruiden

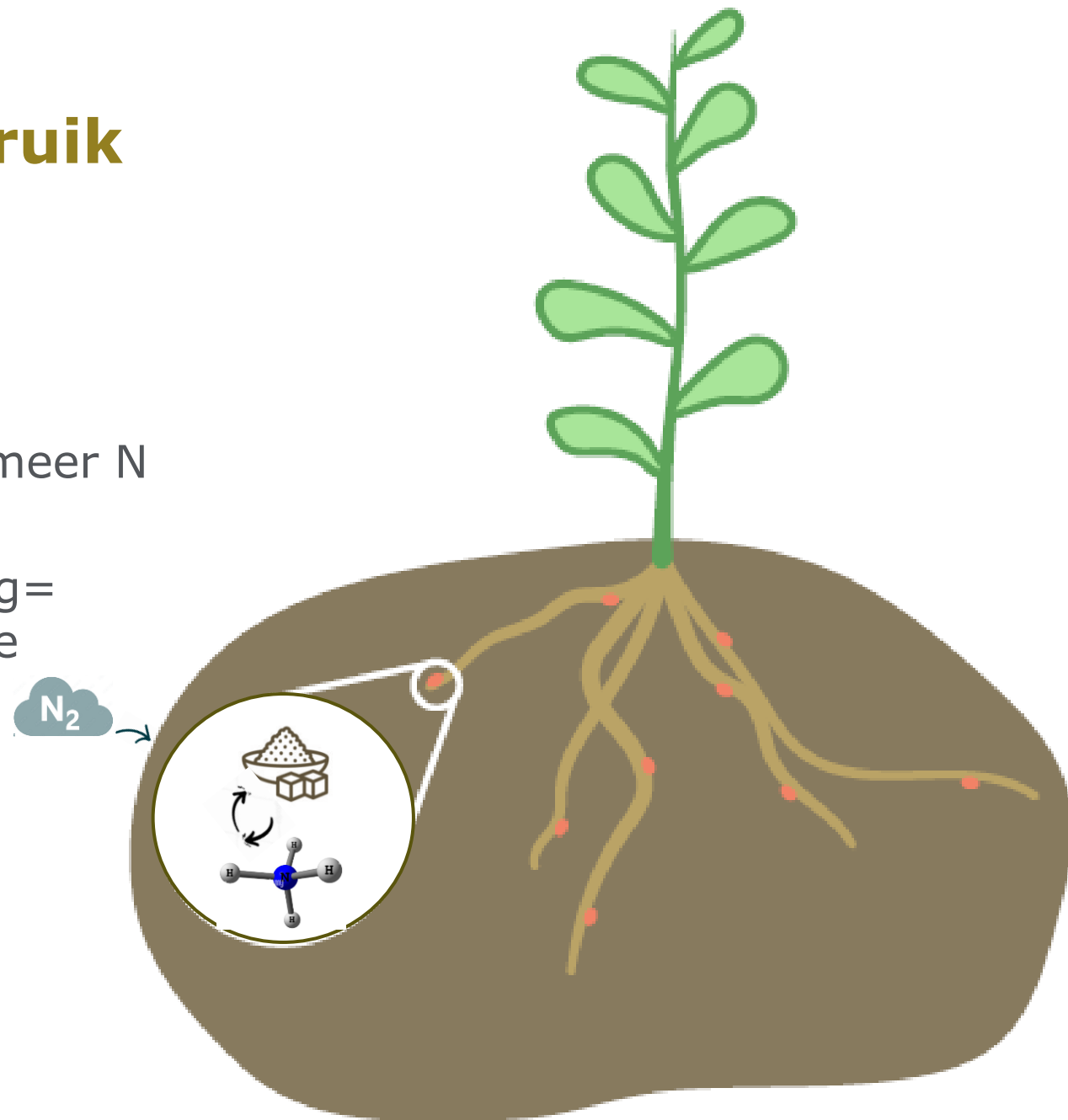
Wilde peen, karwij

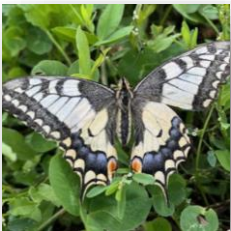

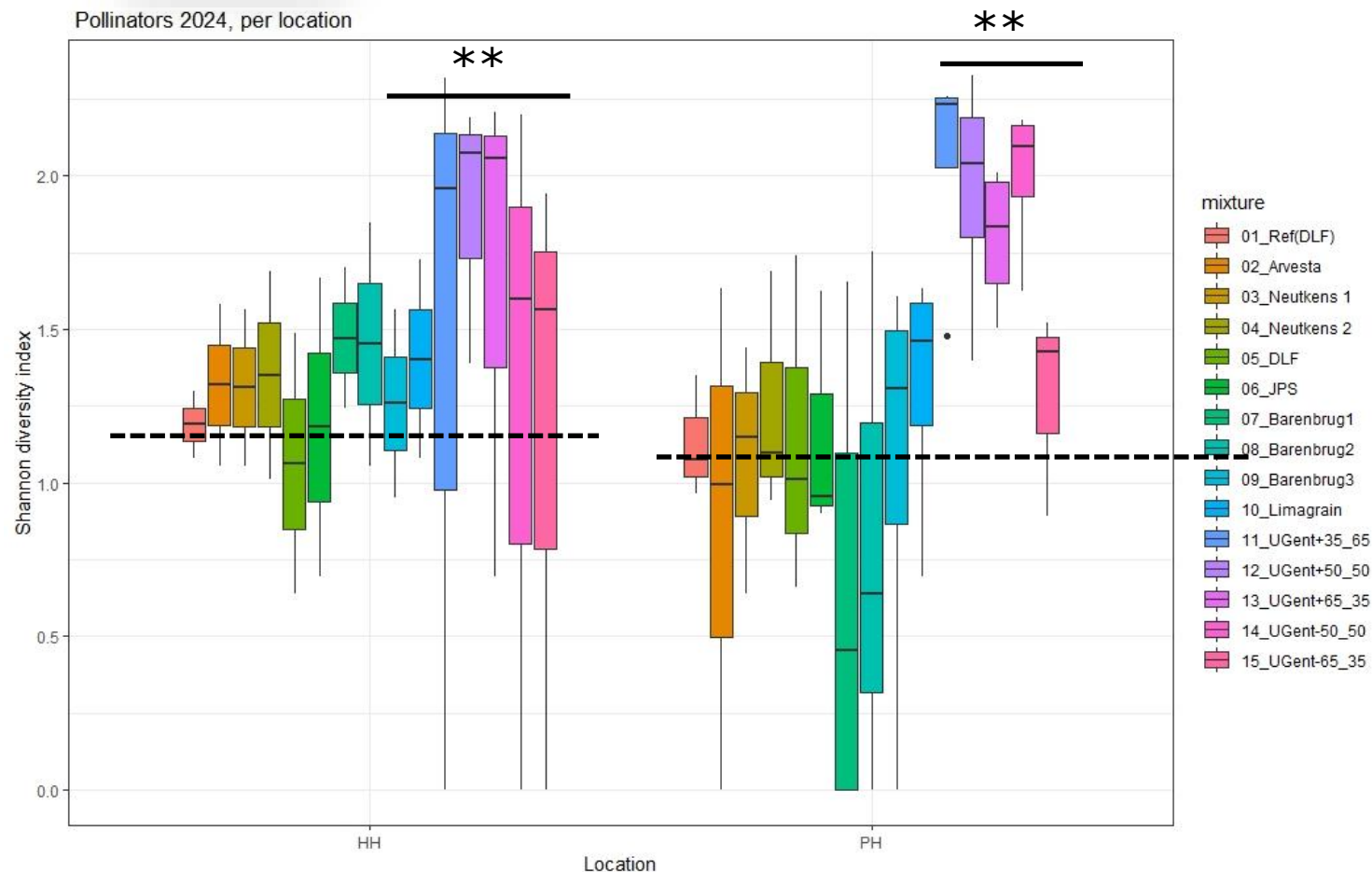
2. Efficiënter N-gebruik

- Symbiose
- Meer 'honger' = meer N
- Meer N-bemesting = meer concurrentie door gras

3. Meer biodiversiteit

Shannon index =
 $f(\text{bestuivers} \times \text{soorten})$

- Exp. Mengsel hoger #soorten
- HH > PH
- Korenbloem: vroege bloei

productief
 ogteresistentie,
 aarde

UNIVERSITEIT
 GENT
 HO GENT
 Proefhoeve Bottelare

Hooibeekhoeve
 Provincie Antwerpen

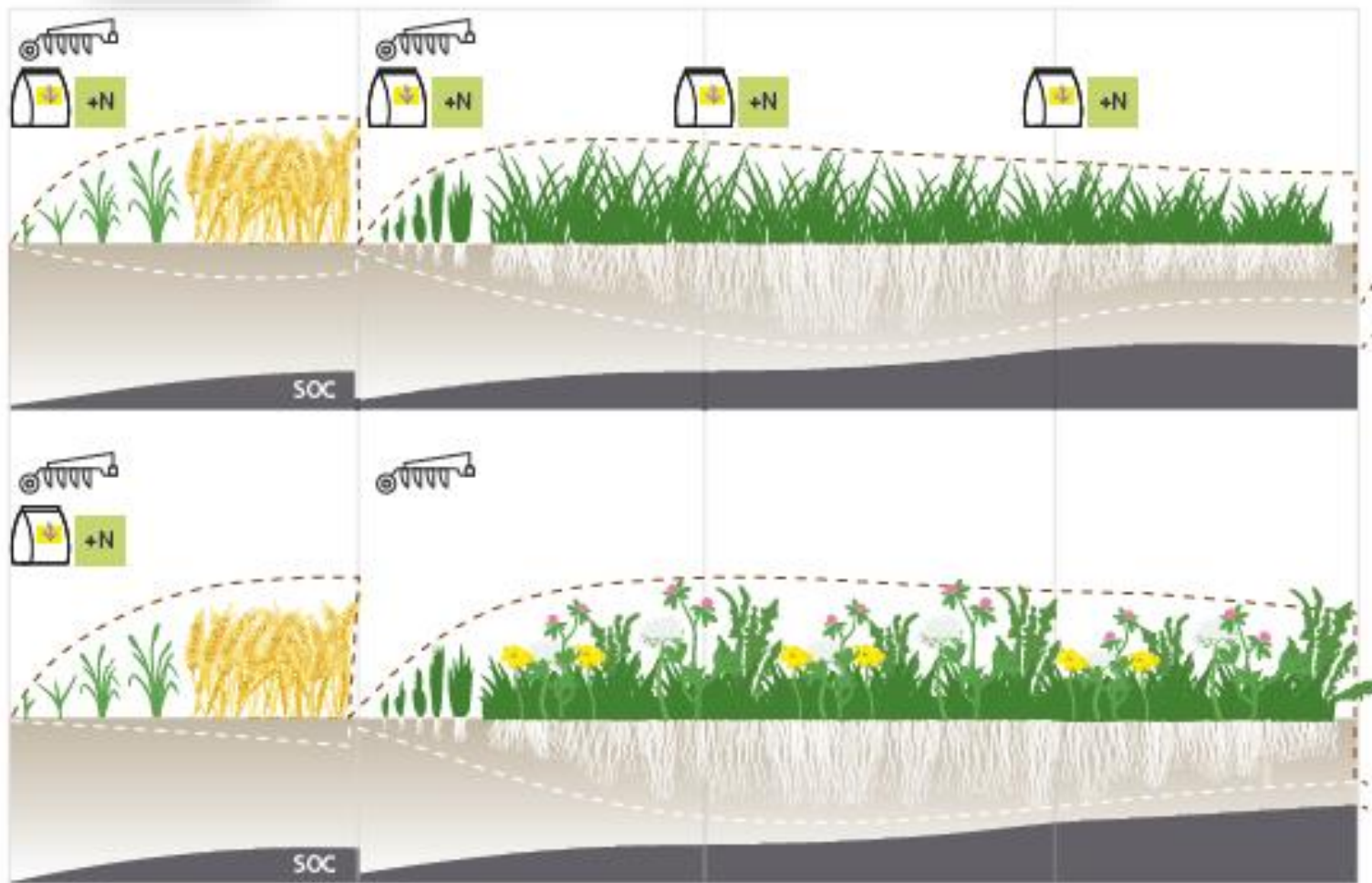
inagro

met steun van:

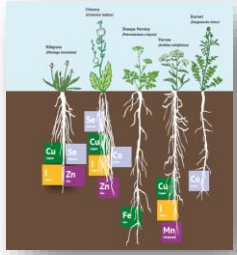

3. Beter voor bodem (C-opslag)

Conceptuele voorstelling van een teeltrotatie bestaande uit een graangewas gevolgd door tijdelijk grasland met verschillende soortenrijkdom (boven gras monocultuur, onder gras kruiden). Stippellijnen geven boven- en ondergrondse biomassaproductie aan in de loop van de tijd. Donkerbruin vlak geeft de verandering in organische koolstof in de bodem weer. Tractorpictogram geeft bodembewerking (ploegen) aan, pictogram met kunstmestzak kunstmest-bemesting.

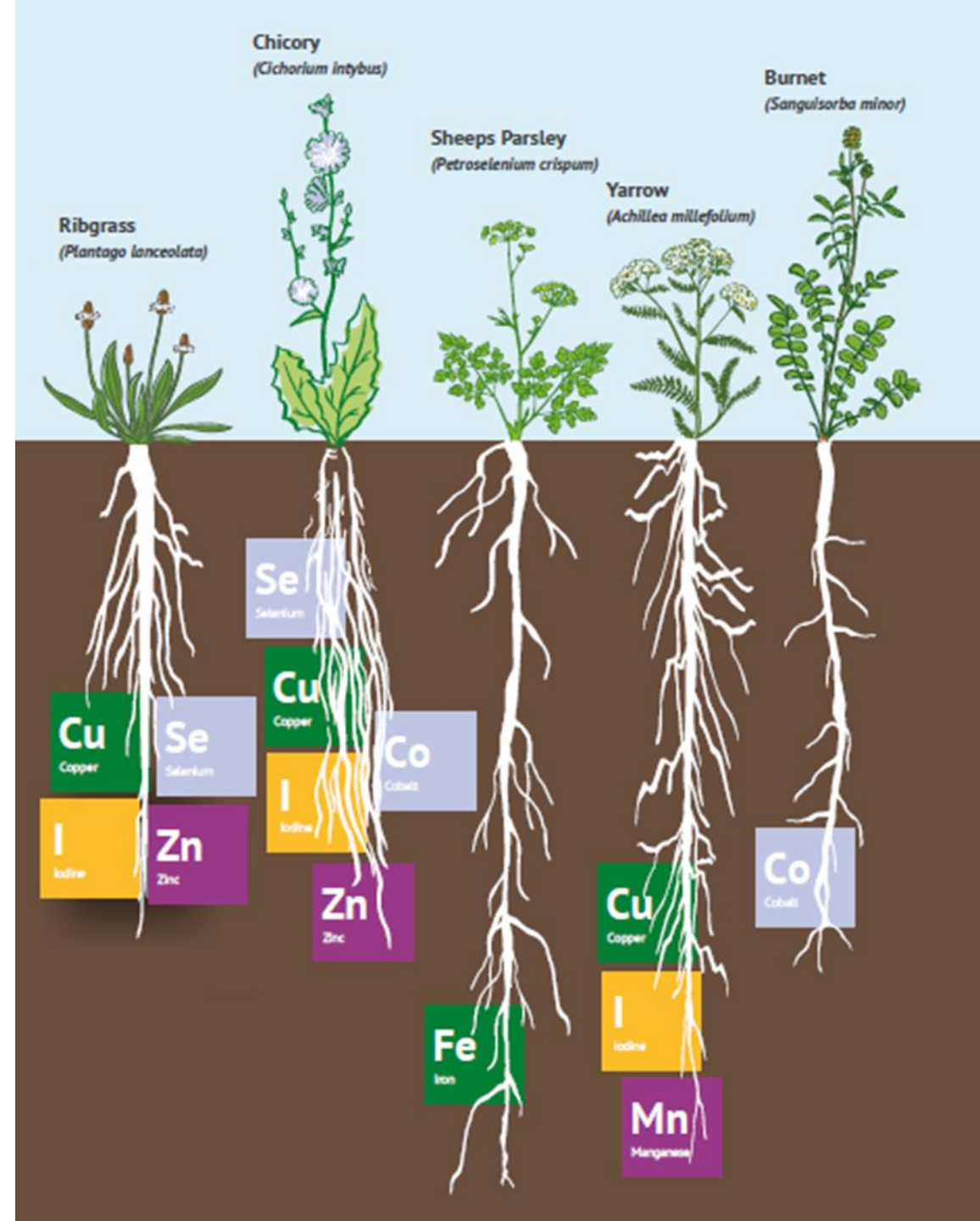
5. bevat...

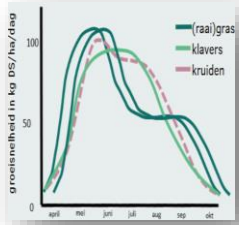
- Mineralen en sporenelementen
 - Ca : klaver, heel wat kruiden
 - Se, Cu, .. : Cihcorei
- Wormreducerende stoffen : chicorei, pimpernel
- Stoffen die tympanie/oplopen verhinderen : rolklaver, pimpernel

'Zouden' kunnen zorgen voor

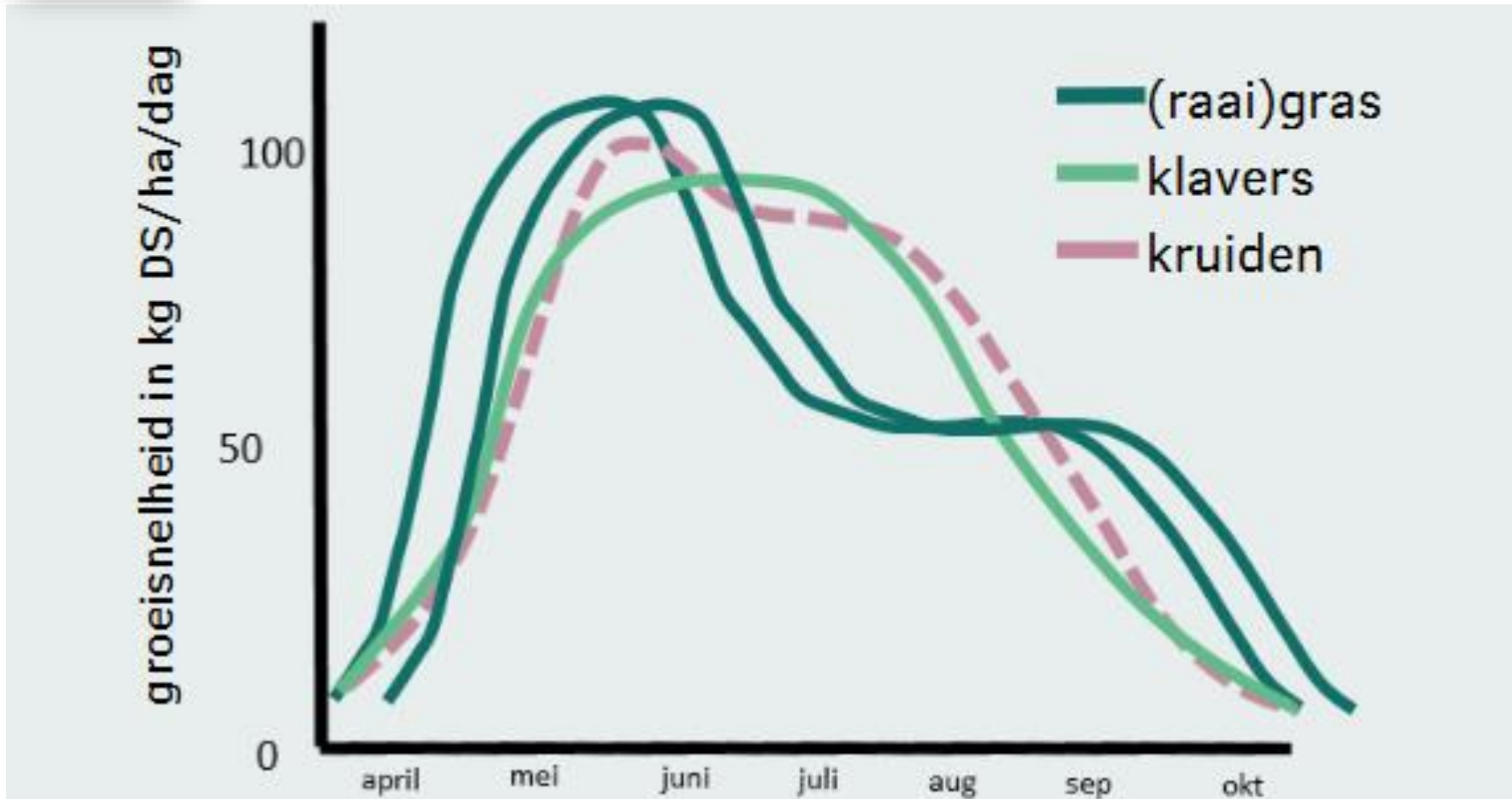
- Meer N-efficiëntie (weegbree)
- Minder enterische emissies
- Gezondere vetzuren in de melk

?? Hoeveelheid kruiden rantsoen ??

6. Stabieler groeiverloop

Welke soorten en mengsels

Smalle weegbree

Diep en vertakt wortelstelsel

Droogtetolerant, maar groeit ook op natte gronden

Blad met blijvend hoge voederwaarde

B3W

Begeleidingsdienst
voor
Betere Bodem en
Waterkwaliteit

Smalle weegbree

- Heeft een diep groeiend, vertakt wortelstelsel.
- Bevordert de stikstofefficiëntie.
- Groeit goed op zowel droge als natte gronden.
- Verdraagt kort maaien en begrazen doordat het groeipunt vlak onder de grond zit.
- Stimuleert bij grazend vee de wateropname, wat leidt tot verdunde urine en minder stikstofemissie.
- Bevat looistoffen en mineralen die de nitrificatie in de bodem afremmen.
- Staat bekend om zijn antibacteriële werking.

Wilde cichorei

- Heeft een diepe penwortel en is daardoor goed bestand tegen droogte.
- Kiemt vlot in droge omstandigheden, maar verdraagt geen te natte bodems.
- Is een tweejarig gewas met een smakelijk blad; de bloeistengel wordt minder graag gegeten.
- Is rijk aan mineralen zoals natrium, koper, zink en selenium.
- Bevat bitterstoffen die de smaak van melk kunnen beïnvloeden.
- Heeft een wormonderdrukkend effect.

Wilde cichorei

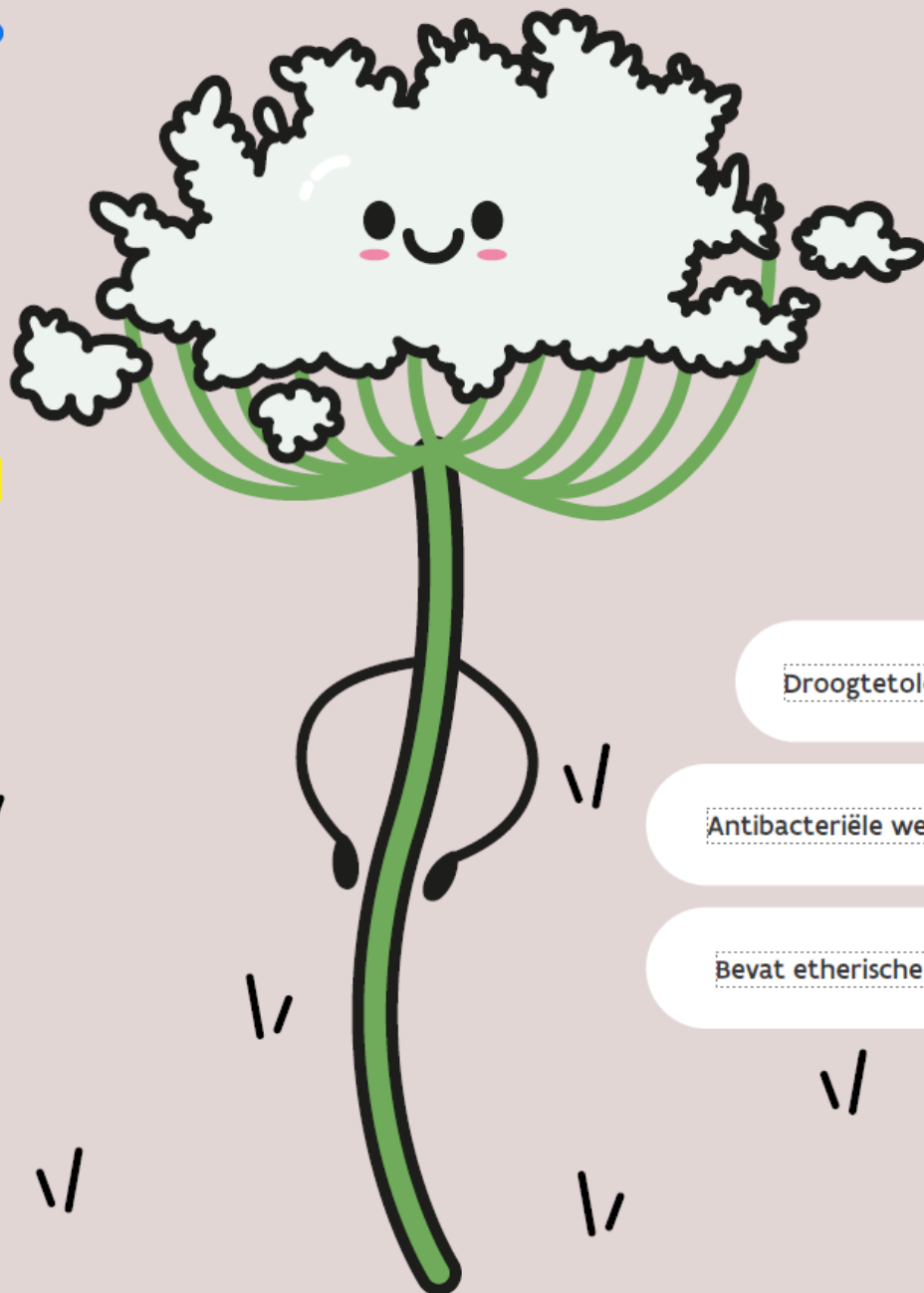
Droogtetolerant

Mineralenrijk

Wormonderdrukkend

Wilde peen en karwij

Droogtetolerant

Antibacteriële werking

Bevat etherische oliën

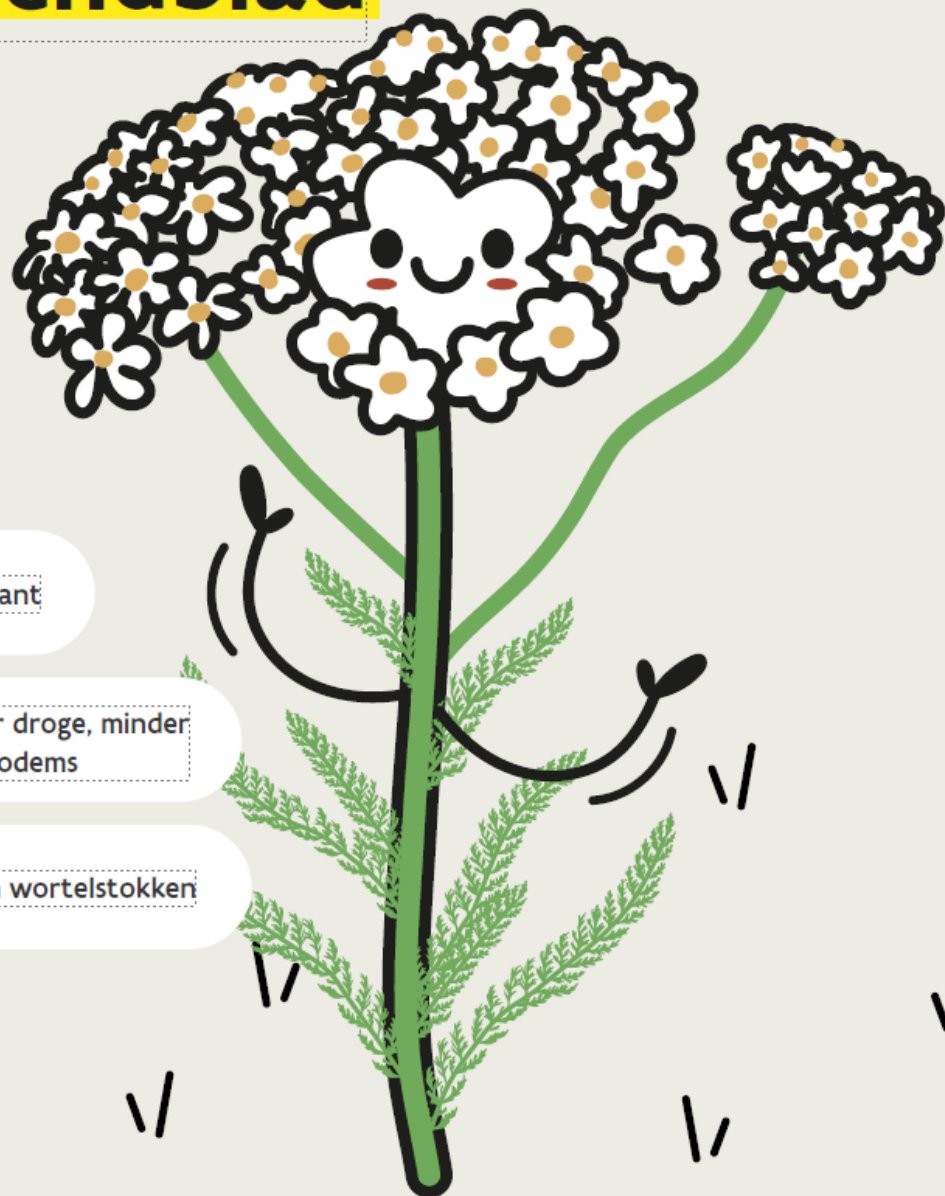
B3W

Begeleidingsdienst
voor
Betere Bodem en
Waterkwaliteit

Wilde peen en karwij

- Beide soorten zijn tweejarige schermbloemigen met een diepe penwortel.
- Ze bevatten etherische oliën met een antibacteriële werking.
- De dubbel geveerde bladeren van beide planten lijken sterk op elkaar, waardoor ze moeilijk te onderscheiden zijn.
- Wilde peen herken je aan de karakteristieke nestvormige bloeiwijze met een donkerkleurig bloempje in het midden.
- Karwij heeft een typische anijsachtige smaak en groeit het best op kalkrijke bodems.

Duizendblad

Droogtetolerant

Geschikt voor droge, minder vruchtbare bodems

Penwortel en wortelstokken

B3W

Begeleidingsdienst
voor
Beter Bodem en
Waterkwaliteit

Duizendblad

- Meerjarige schermbloemige met een diepe penwortel.
- Vormt wortelstokken en heeft een fijn verdeeld, dubbel geveerd blad – vandaar de naam 'duizendblad'.
- Heeft een bittere smaak.
- Gedijt goed op droge, minder vruchtbare gronden.

Kleine pimpernel

Kalkminnend

Smakelijk

Werkt tegen trommelzucht

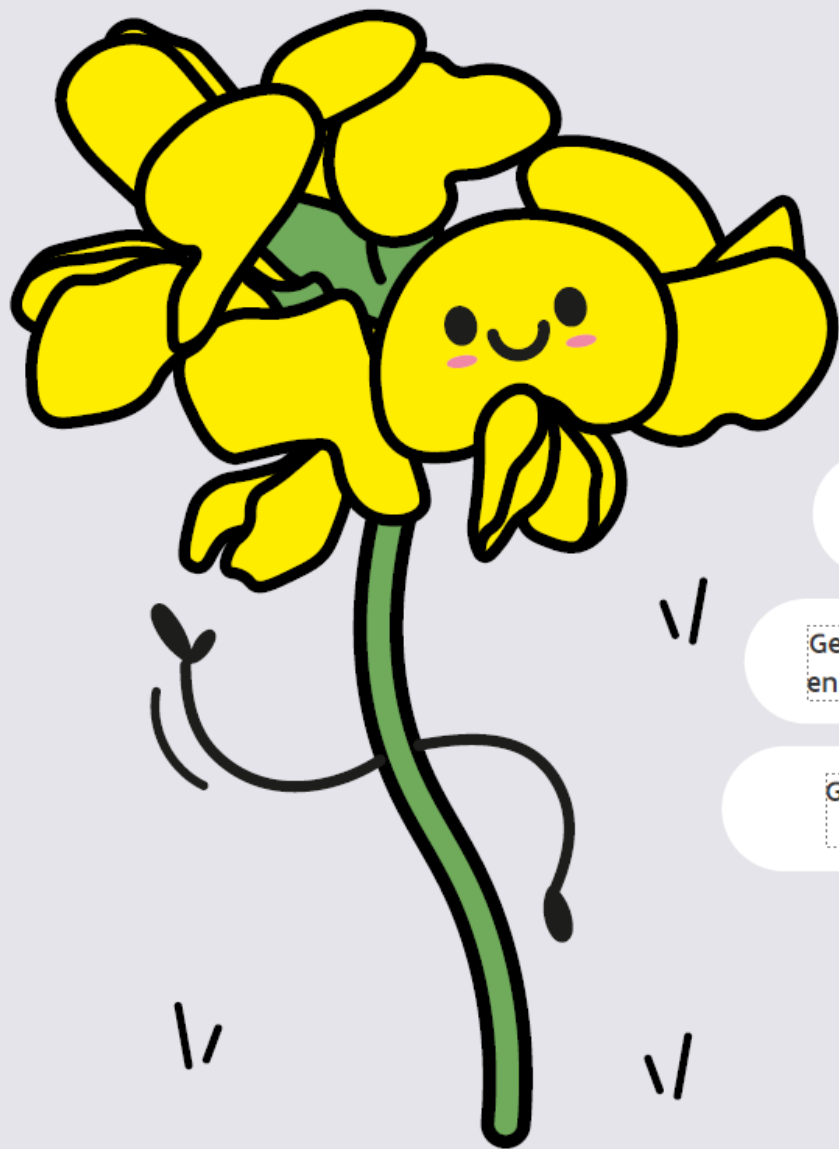
B3W

Begeleidingsdienst
voor
Betera Bodem en
Waterkwaliteit

Kleine pimpernel

- Heeft een penwortel en groeit alleen op kalkrijke grond.
- Makkelijk te herkennen aan de gezaagde bladrand.
- Is zeer smakelijk.
- Wordt vaak toegevoegd vanwege de werking tegen trommelzucht.
- Is geen inheemse soort.

Rolklaver

Vlinderbloemige

Gedijt goed op magere
en droge zandgronden

Goede voederwaarde
als jonge plant

Rolklaver

B3W

Begeleidingsdienst
voor
Betere Bodem en
Waterkwaliteit

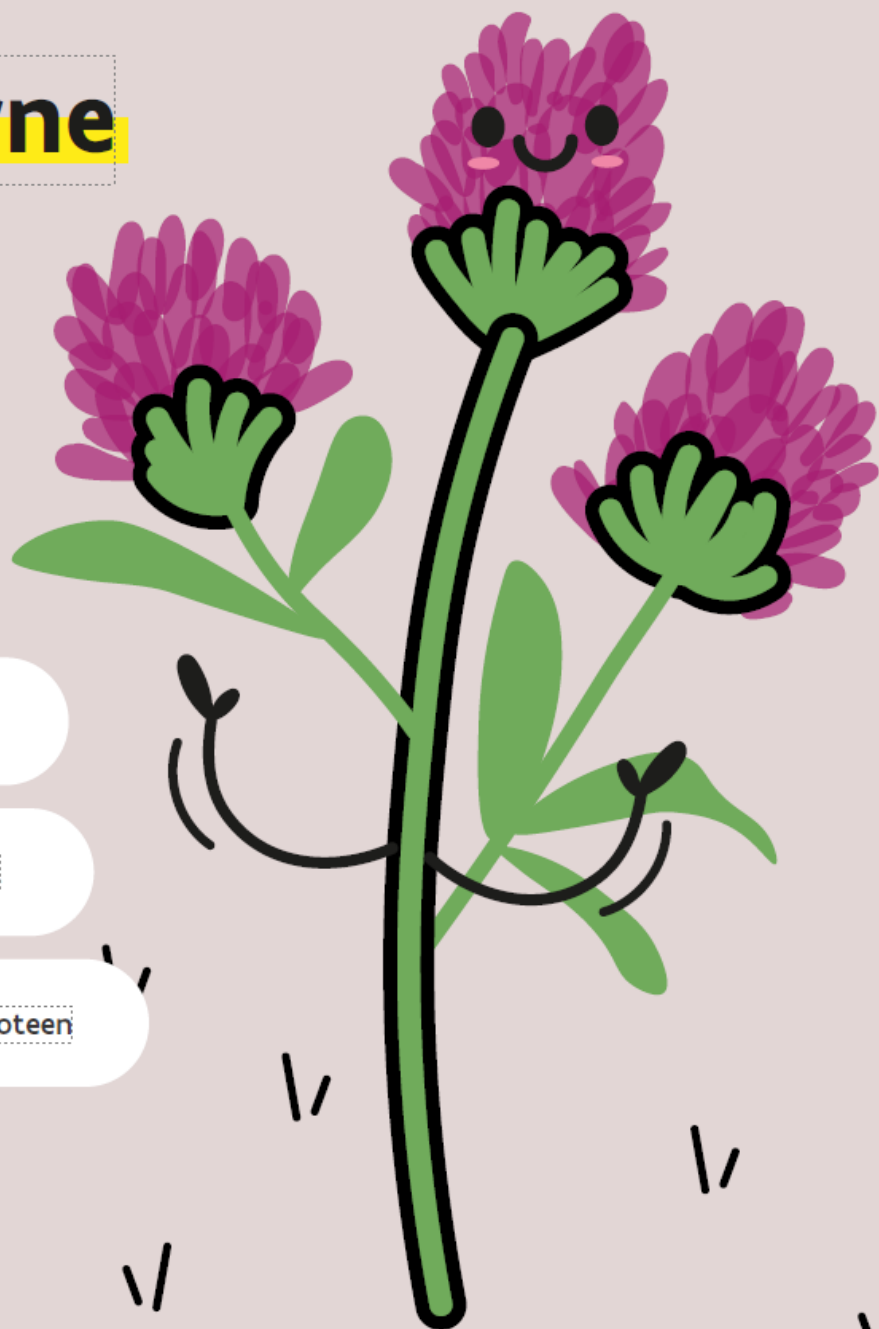
- Rolklaver is een vlinderbloemige met een penwortel, vergelijkbaar met rode klaver, en is goed bestand tegen droogte.
- De plant bloeit geel en gedijt goed op magere, droge zandgronden met een iets lagere pH.
- In een jong stadium heeft rolklaver een goede voederwaarde.
- Helpt trommelzucht voorkomen, wat de plant extra waardevol maakt in mengsels met veel klaver die begraasd worden – een teveel aan klaver of luzerne kan trommelzucht veroorzaken.

Luzerne

Vlinderbloemige

Droogtetolerant

Rijk aan bètacaroteen

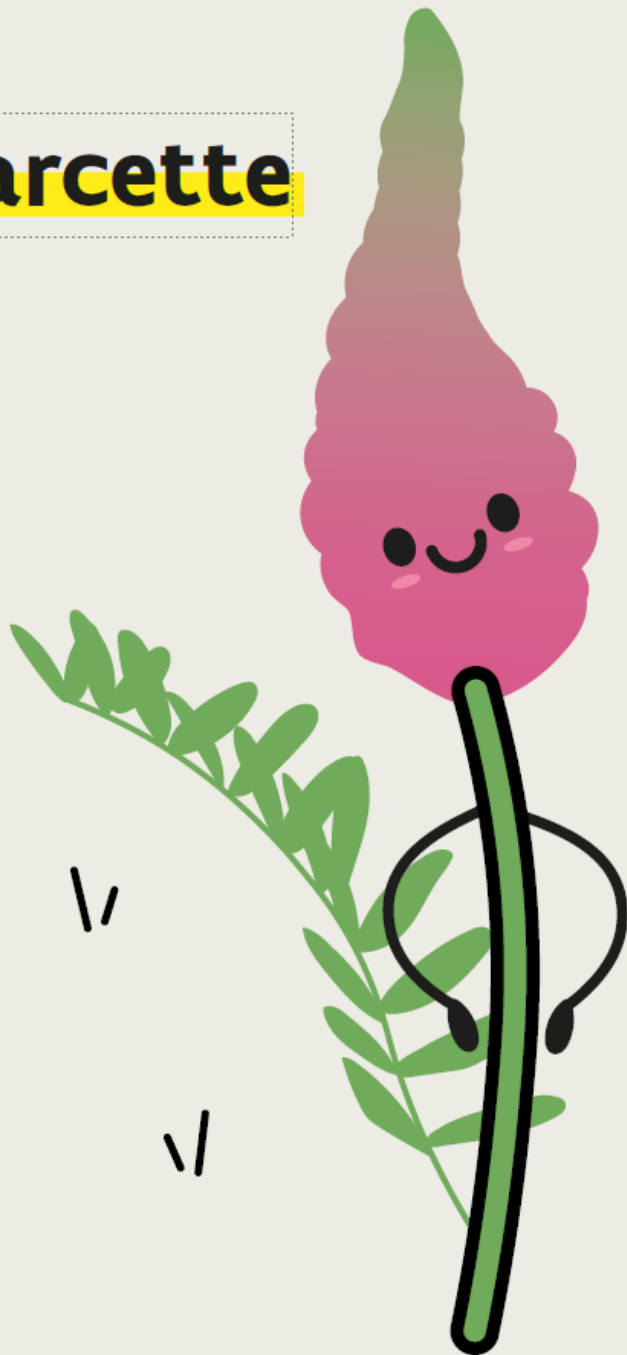
Luzerne

B3W

Begeleidingsdienst
voor
Betere Bodem en
Waterkwaliteit

- Net als rode klaver is luzerne vooral geschikt om te maaien.
- De plant heeft een diepe penwortel en is – zodra ze goed gevestigd is – zeer droogtetolerant. Ze kan zelfs verdichte bodemlagen doorbreken, maar groeit moeilijk op natte gronden.
- Luzerne vraagt een kalkrijke ondergrond en een voldoende hoge pH.
- Luzerne is rijk aan bètacaroteen, wat de vruchtbaarheid van melkkoeien ten goede kan komen.

Esparcette

Kalkminnend

Werkt tegen trommelzucht

Wormonderdrukkend

Esparcette

- Deze vlinderbloemige heeft een vertakte penwortel die grote diepte kan bereiken en de plant zo droogtetoleranter maakt.
- Esparcette groeit vooral goed op kalkrijke bodems, en verdwijnt vaak na de beginfase uit de zode.
- Esparcette is vooral voor kleine herkauwers interessant: de plant werkt tegen wormen en helpt tegen trommelzucht.

B3W

Begeleidingsdienst
voor
Beter Bodem en
Waterkwaliteit

Wat hebben we al geleerd?

1^e proef HH

(demo Graslandboeren-Life Aclima)

zaai 2020, opgevolgd 2021, 2022 (2023)

Bemesting cfr grasklaver, derogatie

Referentie = grasklaver

eerder lage gemiddelde opbrengst, geen statistisch sign. verschillen

- Matig aandeel klavers en kruiden, hoogst aug-sep
- Ondanks laag aandeel kruiden toch meer sporenelementen vb. selenium
- Luzerne kon niet tegen vochtige omstandigheden 1^e voorjaar
- Sommige soorten kiemen nog laat vb duizendblad, cichorei
- Hitte 2022 > rode klaver verdwijnt
- Droog jaar 2022 : licht voordeel voor complexe kruidenrijk graslandmengsels
- Ook grasklavermengsels (droogte-eiwit) scoren goed

kruidenrijk graslandmengsels 'moeten niet onderdoen' voor grasklaver

TIP!!

- Grasmengsels wijzigen van samenstelling, bij dezelfde 'merknaam'
- Hou bij! (foto, whatsapp aan jezelf, etiket in agenda kleven, ...)
 - Info op zaaizaadetiket = rasnaam + gewichts% in zaaizaad
 - Naam mengsel
 - Periode van zaai + perceel
- Raadpleeg B, NI rassenlijst
 - Engels raaigras
 - Rietzwenk (B)
 - Timothee
 - Rode, witte klaver

TIP

- Hou **etiket** bij of neem foto
- Noteer **zaai-jaar** en perceel
- Noteer naam mengsel

Tips

Ecoteelt meerjarige graskruiden:

- Teeltcode 63
- Minstens 2 grassoorten en 5 soorten vlinderbloemigen + kruiden, waarvan >2kruiden en >1vlinderbloemige
> minimaal 7 soorten per mengsel, 25% gewichtsperscentage mengsel

Verhoog je slaagkans door:

- Zaai ondiep of op 2 dieptes
- Zaai tijdig : half sep-half ok
- Eventueel vals zaaibed, stuifdek
- Zaai niet te dik 30kg/ha (gras = concurrent)
- Maai niet te kort (7-10 cm)
- Vermijd hitte kort na maaien
- Gebruik weinig of geen kunstmest
- Bemest in kleine fracties, 150 werkz N
- Voorzie K, S
- Bekalken!

(klik op de vierkanten om de bijhorende uitleg te lezen)

- ▶ Actieve landbouwer
- ▶ Meerjarige agromilieuklimaatmaatregel, jaarlijks betaling aan te vragen
- ▶ Verbintenis per perceel
- ▶ Voor percelen bouwland met akkerbouwteelten die minstens 30 are groot zijn
- ▶ Subsidiebedrag van 230 euro/ha tot 600 euro/ha.

Tip: start to ..

